

**Վաղ արձագանքման կայանի տեղադրման և Արթիկ քաղաքի
օդերևութաբանական կայանի վերանորոգման աշխատանքներ**

Արթիկ քաղաքում **օդերևութաբանական տվյալների հուսալիության և արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման արդյունավետության բարձրացման** նպատակով Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակի կողմից իրականացված **«Արթիկ քաղաքի փակված քարհանքի թափոնների և ջրհեղեղների կառավարում»** ծրագրի շրջանակում 2020 թվականին մեկնարկած գործընթացը, հիմնված ժամանակակից հիդրոօդերևութաբանության սկզբունքների վրա, ներառել է Արագածի լանջին ավտոմատ օդերևութաբանական կայանի տեղադրումը և Արթիկի օդերևութաբանական կայանի շենքի վերանորոգումը՝ ստեղծելով **կանխատեսելի համակարգ արտակարգ իրավիճակների համար**, ինչը կարևոր է կլիմայի փոփոխության պայմաններում ռիսկերի կառավարման համար:

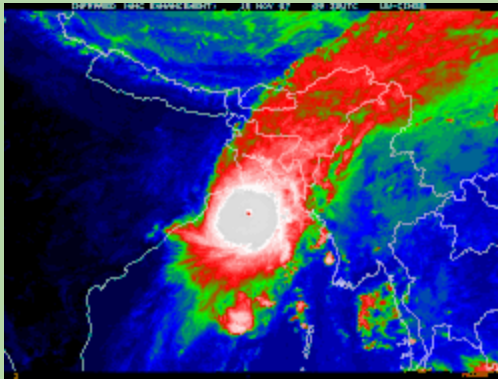

Արագածի լանջին տեղադրված ավտոմատ օդերևութաբանական կայանը, հագեցած ճշգրիտ սենսորներով, ապահովում է **հիդրոօդերևութաբանական պարամետրերի ռեալ ժամանակի հավաքագրում՝ բարձրացնելով** կանխատեսումների ճշգրտությունը 15%-ով, ինչը համեմատելի է ԱՄՆ-ի NOAA-ի կայանների արդյունավետությանը:

Կայանի ներդրումը հնարավորություն է տալիս իրական ժամանակում հետևել **մթնոլորտային փոփոխություններին**, ինչպիսիք են **ջերմաստիճանի, խոնավության և տեղումների տատանումները**: Այդպիսի համակարգերը կարևոր են ջրհեղեղների և երաշտի ռիսկերի կանխատեսման համար:

Օրինակ՝ Բանգլադեշում 2007 թվականի Սիդր ցիկլոնից հետո ներդրված վաղ նախազգուշացման համակարգերը, որոնք ներառում էին ռադարներ և համայնքային ահազանգեր, 90%-ով նվազեցրել են 2020 թվականի Ամֆան ցիկլոնի հետևանքով մահացությունը՝ փրկելով հարյուր հազարավոր կյանքեր:

Bangladesh from Cyclone Sidr of 2007/ Բանգլադեշը 2007 թվականի «Սիդր» ցիկլոնից հետո

Ի հակադրություն, Աֆրիկայում, օրինակ՝ Լիբիայում, 2023 թվականին Դանիել փոթորիկի ժամանակ եղանակային կայանների պակասը հանգեցրել է 15,000 մարդու մահվան ջրհեղեղների պատճառով՝ **ընդգծելով վաղ արձագանքման կարևորությունը**:

Աֆրիկա. ջրհեղեղի պատճառով տեղահանված ընտանիքներ

Ծրագրի շրջանակում **Արթիկի օդերևութաբանական կայանի շենքը**, որը գործում էր 1950-ականներից և գտնվում էր **վթարային վիճակում**, վերանորոգվել է՝ ստեղծելով ժամանակակից աշխատանքային միջավայր, որտեղ կառուցվածքային ամրացումները և գրասենյակային կահույքի տրամադրումը բարձրացրեցին աշխատանքի արդյունավետությունը: Այս բարելավումները նպաստում են տվյալների պահպանման անվտանգությանը և կայանի գործունեության կայունությանը, ինչը կարևոր է տարածաշրջանի համար: Ծրագիրը խթանում է տեղական համագործակցությունը, ներառյալ Արագածի շրջանի համայնքների հետ տվյալների փոխանակումը, ինչը բարելավում է տեղեկատվության ամբողջականությունը և ավելի արդյունավետ կանխում ջրհեղեղների վնասները:

Կայանի արդիականացումը և վաղ արձագանքման համակարգի ներդրումը կարևոր են **բնակչության անվտանգության, գյուղատնտեսության պլանավորման և ջրային ռեսուրսների կառավարման** համար: Ճշգրիտ կանխատեսումները հնարավորություն են տալիս համայնքներին նախապես **պլանավորել** գյուղատնտեսական աշխատանքները և կանխել բնական աղետների ռիսկերը: Ծրագիրը ընդգծում է, որ ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրումը և ենթակառուցվածքների վերանորոգումը և հագեցումը

ժամանակակից սարքավորումներով կարևոր են կանխատեսումների ճշգրտության և արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման համար: Սակայն, նման համակարգերի կայունությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ է **շարունակական տեխնիկական աջակցություն, ներառյալ սարքավորումների սպասարկումը և անձնակազմի վերապատրաստումը**: Տարածքային համագործակցությունը, ինչպես նաև բնակչության իրազեկումը, խթանում են տվյալների արդյունավետ օգտագործումը, ինչը կարևոր է կայուն զարգացման և ռիսկերի կառավարման համար:

Այսպիսով, Արթիկի օդերևութաբանական կայանի վերանորոգումը և վաղ արձագանքման համակարգի ներդրումը ցույց են տվել, որ ժամանակակից տեխնոլոգիաների, տեղական համագործակցության և բնակչության իրազեկման համադրությունը զգալիորեն բարելավում է **կանխատեսումների ճշգրտությունն ու ռիսկերի կառավարումը**: Այդ ծրագիրը խթանում է գյուղատնտեսության, ջրային ռեսուրսների կառավարման և համայնքի անվտանգության կայուն զարգացումը, սակայն պահանջում է շարունակական աջակցություն՝ երկարաժամկետ արդյունքներ ապահովելու համար:

Աիդա Սարգսյան, ԲԾԻԳ ՊՅ